

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԵՒ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

Ակնարկ մը՝ Միջին Արեւելքի հայագիտական առանդին, մեզ կը դնէ տեսական եւ այլ բազմաբնոյթ հարցերու առջեւ:

Ի՞նչ կը նշանակէ հայագիտութիւն, ո՞վ կարելի է հայագէտ նկատել: Նման ընդհանուր հարցերու կողքին, կը բացայայտուի հարցադրումներու այլ շարք մը. Միջին Արեւելքի մէջ ինչպիսի՞ հայագիտութիւն գոյութիւն ունեցած է, ինչպիսի՞ վիճակ ունի ան այսօր եւ ի՞նչ հեռանկարներ կրնայ ունենալ այս ընթացքով:

Թեւակոխած ենք մօր հանգրուան մը: Չեւաւորման մէջ են մօր հայագէտի ըմբռնումը եւ մօր հայագիտութիւնը: Ժամանակներու փոփոխման հետ փոխուած են հայագիտութեան սահմանումն ու գնահատումի ելակէտերը, ընդարձակուած է հայագիտութեան նիւթը, բազմացած են անոր մատչելու միջոցները, յառաջացած են հասարակագիտական մօր հասկացութիւններ եւ կը կիրարկուին վերլուծական մօր մօտեցումներ:

Բայց Միջին Արեւելքի մէջ, աւաղ, հայագիտութիւնը տակաւին համաքայլ չ'ընթանար մօր ժամանակներուն հետ: Հետեւաբար, չենք կրնար չհարցադրել Միջին Արեւելքի մէջ մօր հայագէտին ու մօրոգուած հայագիտութեան առաքելութիւնը: Երկուքը բացարձակ անհրաժեշտութիւններ են հայ իրականութեան համար, որովհետեւ առանց անոնց՝ պիտի չուենանք գիտականօրէն ուսումնասիրուած ժառանգութիւն մը, որուն շնորհիւ կարենանք համապատասխան գնահատումներ եւ արժեւորումներ կատարել՝ ներկան ու գալիքը ըստ այնմ կազմակերպելու համար:

Սակայն, ու՛ր եւ ի՞նչպէս կը սկսի այս գործընթացը:

Նախ բնորոշենք գործընթացին բաղադրիչները՝ հայագիտական հումք, նիւթի մշակում, ուսումնասիրութեանց կեդրոն, գիտաշխատողներ եւ այդ ուսումնասիրութիւններու հաւաքական, նպատակամէտ իւրացում: Այս բոլորին համատեղումով կարելի պիտի ըլլայ յառաջ բերել հաստատութեանական հայագիտութիւնը, որպէսզի երաշխաւորուի հայագիտութեան համակարգուած յարատեւումը Միջին Արեւելքի մէջ:

Առաջին բաղադրիչը՝ հայագիտական հումքը, այն ամբողջն է որ կը ստեղծուի հայութեան կողմէ եւ աշխարհին հետ հայութեան հաղորդակցումով:

Հումքին մշակումը հայագիտութեան երկրորդ բաղադրիչն է, որուն առարկայացման, մէկտեղման եւ դասակարգման խնդրով յստակ է թերացումը: Արդարեւ, անբաւարար են արխիւային կեդրոնները, փոքրաթիւ են նիւթի մշակմամբ զբաղող մասնագէտները եւ քիչ ու դժուարամատչելի է մշակուած նիւթը:

Յամենայնդէպս, Միջին Արեւելքի մէջ, տարիներու ընթացքին որոշ հայագիտական աւանդ մը բարեբախտաբար յառաջացած է ամբիոններու հաստատմամբ եւ նիւթերու դասաւանդումով, որոնք առաւելաբար սատարած են հայագիտական հումքի ստեղծումին եւ այդ առումով՝ խաղացած են նկատառելի դեր: Սակայն, ցարդ կատարուած անհատական աշխատասիրութիւնները, հրատարակուած հայագիտական հանդէսները եւ ամբիոններու աշխատանքները չեն յանգած երրորդ բաղադրիչին՝ հայագիտական ուսմանց գիտական կեդրոններու գոյառումին, ուր չորրորդ բաղադրիչը՝ ասպարէզային հայագէտը, ունենար գիտական միջավայր եւ անհրաժեշտ միջոցներ՝ լծուելու գիտական պրպտումներու:

Այդ ուսումնասիրութեանց հաւաքական, նպատակամետ իւրացումը այն անփոխարինելի նպաստն է, զոր հայագիտութիւնը պիտի բերէր գիտակցուած հայապահպանման:

Նուաճելու համար այս բարձունքը, անհրաժեշտ է որ ընդելուզուին նիւթաբարոյական ներուժն ու հայագիտութեան էականութեան գիտակցումը:

Հայագիտութիւնը կը մնայ հայութեան գիտակից գոյութենականութեան հիմքը եւ հայ իրականութեան գիտական արժեւորման գիտաշխատանոցը, ուր կը գործնականացուի հայագիտական հումքը, ծառայելով համայն հայութեան:

Հայագիտութիւնը, ինչպէս նաեւ անոր պահպանումն ու սատարումը հայ ժողովուրդի պատասխանատուութիւնն են:

Ասիկա կ'ենթադրէ հաւաքական յանձնառութիւն:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Հայր Անդրանիկ Ծ. Վրդ. Կռանեան

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Արտա Էքմէքճի (ի պաշտօնէ) - Արշալոյս Թովալեան - Արմէն Իւրնէշլեան - Անդրանիկ Տազեւեան (պատասխանատու քարտուղար)

ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՄԱՐՄԻՆ

Սիլվիա Աճէմեան - Ժիրայր Դանիէլեան - Երուանդ Երկանեան - Հրանոյշ Խառատեան - Մուրատ Հասրաթեան - Հրաչ Զիլինկիրեան - Մկրտիչ Յ. Պոլտութեան - Սեդա Տատոյեան - Սիւզըն Փեթի - Պերճ Ֆազլեան

Հայաստանի մէջ ՀՀՀի ներկայացուցիչ՝ Արծուի Բախչինեան

THE PROSPECTS OF ARMENOLOGY IN THE MIDDLE EAST

Diverse theoretical and other issues arise when we assess the legacy of Armenology in the Middle East.

What does Armenology mean? Who might be considered an Armenologist? Alongside these generic questions a set of other questions arise: What has been the nature of Armenology in the Middle East, what is its current status, and what prospects might it have under the prevailing conditions?

Times have changed and the conceptualization of the new Armenologist and of new Armenology are in their formative stages. The definition of Armenology, and its assessment, have changed. Its subject area has been broadened, its accessibility has increased, new disciplines and concepts of social sciences have developed and new analytical approaches are being applied.

Unfortunately, it seems that Armenology in the Middle East is not keeping pace with contemporary changes. This is why we should query the mission of the new Armenologist and the rejuvenated Armenology in the Middle East. These two queries are absolute necessities for the Armenian space. Their absence would deprive us of a scientifically researched legacy, conducive to solid evaluation and assessment that would enable us to organize our current and future track.

However, where and how does this process start?

The constituent ingredients of this process are: Armenological material, its processing, a research center, researchers and the meaningful, broader use of the research done. Together, these would produce an institutionalized Armenology, which would guarantee the systematic continuity of Armenology in the Middle East.

The first ingredient, the Armenological material, is all that is created by the Armenians and through their interaction with the world.

The processing of this material is the second ingredient. Obviously we fall short when gathering and classifying it. Indeed, there are very few archival centers, only a few specialists work on the processing, and the processed material is scarce and not easily accessible.

Fortunately, in the past decades an Armenological legacy has been produced through the establishment of Armenological Chairs and teaching courses. These have contributed to the growth of Armenological material and have had a significant role in that regard. However, neither the individual research work achieved, nor the published Armenological periodicals, nor the work of the chairs has led to the third ingredient, the establishment of Armenological research centers. In these centers the fourth ingredient - the professional Armenologist - would have his scientific milieu and the necessary means for scientific research.

It is anticipated that the proper, broader use of research would make an irreplaceable contribution to Armenology and to Armenian preservation.

To achieve this goal it is crucial that financial and moral support are intertwined with the awareness of the necessity of Armenology.

Armenology is the foundation of the cognitive existence of the Armenians and is the laboratory of the scientific assessment of the Armenian space. That is the place where Armenological material is operationalized to serve all Armenians.

Armenology and its preservation and promotion are the responsibilities of the Armenian people.

This necessitates collective commitment.

EDITOR IN-CHIEF

The Very Rev. Father Antranik Granian

EDITORIAL BOARD

Antranik Dakessian (executive secretary) – Arda Ekmekji (ex-officio) –
Arshalouyse Topalian – Armen Urneshlian

CONSULTATIVE BODY

Sylvia Agemian – Megerditch H. Bouldoukian – Seta B. Dadoyan – Berj
Fazlian – Murad Hasratian – Hranush Kharatian – Susan Pattie – Jirayr
Tanielian – Hratch Tchilingirian – Yervand Yerkanian

The Representative of the *Haigazian Armenological Review* in Armenia:
Artsvi Bakhchinyan